

Н. О. Федоровааспірант кафедри теорії та практики управління
Національного технічного університету України
«Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського»

ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СТРАХОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Стаття присвячена аналізу зарубіжного досвіду організації державного регулювання страхової діяльності. У статті представлено результати аналізу наявних підходів до класифікації моделей державного регулювання страхової діяльності. Визначено основні елементи змісту державного регулювання страхової діяльності. Проведено аналіз моделей державного регулювання в різних країнах із точки зору суб'єктного підходу. Розкрито сутність і зміст інструментів державного регулювання ринку страхових послуг у деяких країнах. Досліджено особливості правового статусу та мету діяльності суб'єктів, що здійснюють державне регулювання на ринку страхових послуг у різних країнах. Виокремлено напрями вдосконалення моделі державного регулювання страхової діяльності в Україні з урахуванням іноземного досвіду.

Ключові слова: державне регулювання страхової діяльності, інструменти державного регулювання страхової діяльності, страхувальники, наглядова діяльність у страхуванні, моніторинг страхової діяльності, зарубіжний досвід регулювання страхової діяльності.

Постановка проблеми. Сучасний стан державного регулювання страхової діяльності в Україні не може характеризуватися як ефективний через нестабільність фінансового ринку, постійні коливання облікової ставки, тенденції збільшення кількості неплатоспроможних страхувальників тощо. Тривалий період не зовсім успішного реформування банківського сектору також суттєво погіршив ситуацію на ринку страхування. Зазначене вимагало адекватних і, головне, оперативних дій із боку органів державного управління з метою стабілізації функціонування страхового сектору. Інтеграція України в ЄС та необхідність узгодження вітчизняного законодавства у сфері регулювання страхової діяльності з вимогами ЄС потребує ґрунтовного та системного дослідження закордонного досвіду.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика дослідження закордонного досвіду у сфері державного регулювання страхової діяльності тривалий час була предметом досліджень таких вчених, як Є.В. Андреева, О.В. Білаш, Ю.В. Герус, Л.М. Гутко, А.О. Дегтяр, О.Й. Жабинець, О.О. Жук, О.І. Русакова, Р.Г. Соболев, О.О. Шевченко та ін. Сучасні потреби у запровадженні дієвих ефективних механізмів державного регулювання страхової діяльності в Україні частково мають задовольнятися саме шляхом акордонного досвіду, шляхом його адаптації до вітчизняних ринкових реалій.

Мета статті. Головною метою роботи є аналіз закордонного досвіду державного регулювання страхової діяльності з метою виявлення найбільш прогресивних та прийнятних для України інструментів такого регулювання з перспективами подальшого запровадження їх у практичну діяльність відповідних органів державної влади.

Виклад основного матеріалу. Досліджуючи проблему імплементації окремих елементів механізму державного регулювання страхової діяльності із зарубіжного досвіду у вітчизняну практику, доцільно зауважити, що таке запозичення буде ефективним лише за умови тотожності інструментів впливу державних органів на страховий ринок у конкретній країні (з якої береться досвід) та Україні. Теоретичні пошуки узагальнення моделей державного регулювання призвели до формування альтернативних поглядів вчених стосовно наявності їх видів.

Зокрема, аналіз досліджень С.М. Фролова, О.В. Козьменко, А.О. Бойка, Є.М. Гребенщикова дає змогу стверджувати, що нині існують три типи системи державного регулювання страхової діяльності: федеративний, централізований та дуалістичний [13, с. 310–311]. В основу такої диференціації покладено принцип зосередження функцій із регулювання страхової діяльності та ступеня їх концентрації на одному рівні такого регулювання.

Таблиця 1

Порівняльна характеристика моделей державного регулювання

Назва моделі	Суб'єкт державного регулювання	Об'єкт державного регулювання	Зміст регулюючого впливу	Механізми регулюючого впливу
<i>Класифікація за критерієм суб'єктності державно-управлінського впливу</i>				
централізована	центральний орган державної, як правило, виконавчої влади, який здійснює регулювання в межах чинного законодавства		регламентація та контроль за діяльністю суб'єктів страхової діяльності та за окремими процедурами функціонування страхового ринку	регулюючий вплив відбувається на засадах та в межах, визначених законодавством з урахуванням особливостей регламентації окремих процедур, розроблених на рівні суб'єкта державного регулювання страхової діяльності
дуалістична	центральний орган державної, як правило, виконавчої влади, який здійснює регулювання в межах чинного законодавства з делегуванням частини повноважень на рівень органів місцевого самоврядування	учасники страхових відносин та власне самі страхові відносини	регламентація та контроль за діяльністю суб'єктів страхової діяльності з боку центрального суб'єкта регулювання та регламентація окремих аспектів функціонування суб'єктів страхових відносин на рівні регіону з урахуванням специфіки діяльності місцевих органів влади або самоврядування	на рівні загальнодержавного законодавства встановлюються межі функціонування суб'єктів страхової діяльності, а на рівні суб'єкта федерації розробляються детальні інструменти та механізми регулювання страхової діяльності
децентралізована	центральний орган державної влади та/або неурядові органи фінансового контролю, органи регулювання страхової діяльності в суб'єктах федерації, в окремих територіях		загальні засади та вимоги до звітності та діяльності суб'єктів страхового ринку розробляються на загальнодержавному рівні, а окремі процедури безпосереднього страхування та окремі види страхування регламентуються законодавством відповідних суб'єктів федерації	
<i>Класифікація за критерієм способу регулювання страхової діяльності</i>				
ліберальна	центральний орган державної виконавчої влади та/або неурядові органи регулювання страхової діяльності на рівні суб'єктів федерації, муніципалітетів інших органів місцевого самоврядування	учасники страхових відносин та власне самі страхові відносини	контролю здійснюється за фінансовим станом суб'єктів страхової діяльності на підставі їх звітності	моніторинг діяльності суб'єктів страхових відносин на предмет фінансової спроможності та стабільності і забезпеченості виконання зобов'язань за договорами страхування
континентальна			визначаються загальні засади регулювання діяльності суб'єктів страхових відносин, встановлюються вимоги та нормативи їхньої діяльності і фінансової звітності	періодичний контроль за діяльністю суб'єктів страхових відносин

* Розроблено автором

Іншого погляду дотримуються О.Й. Жабинець, Л.М. Гутко, І.І. Субачов, К.Є. Турбіна, які вважають, що доцільно виділяти лише два типи моделей державного регулювання страхової діяльності: ліберальну та континентальну. Зокрема, на думку О.Й. Жабинець, «такий поділ зумовлюється існуванням двох правових родин: романо-германської та англосаксонської. Їх відмінність у правовому регулюванні породжує об'єктивність поділу систем державного регулювання страхової діяльності за способом регулювання» [9, с. 189–190].

Отже, можна засвідчити, що в основу класифікації одні вчені покладають спосіб регулювання страхової діяльності (який є похідним від правової системи держави), а інші відштовхуються від специфіки суб'єкта державного регулювання страхової діяльності.

Так, у системі класифікації із двома складниками розрізняють:

- ліберальну модель державного регулювання страхової діяльності, за якої основну увагу приділяють контролю за фінансовим станом страхових компаній на підставі їх звітності, але без жорсткої регламентації діяльності (у країнах англосаксонської правової родини);

- континентальну модель, в основу якої покладено централізовану політику держави з питань розроблення та запровадження стандартів, вимог та правил здійснення страхової діяльності. Така модель ґрунтується на установчій функції органів державної влади у сфері регулювання страхової діяльності і можлива у країнах романо-германської правової родини [9, с. 191].

У класифікації з трьома складниками, де основним критерієм виступає наявність того чи іншого суб'єкта управління, виділяють такі моделі:

- централізована, в якій уся діяльність страхового ринку та учасників такого ринку регулюється одним органом державного управління, за однією вертикаллю підпорядкованих органів;

- дуалістична модель, яквключає регулювання страхової діяльності як на національному, так і на місцевому рівні;

- децентралізована модель, за якої відбувається суттєве збільшення повноважень місцевих органів виконавчої влади у сфері регулювання діяльності страхового ринку (притаманна в основному країнам із федеративним устроєм).

Наочна демонстрація характерних рис тієї чи іншої моделі державного регулювання страхової діяльності представлена в табл. 1.

Континентальна модель державного регулювання страхової діяльності фактично протиставляється ліберальній моделі країн англосаксонської правової родини. У свою чергу, і сама континентальна модель державного регулювання ототожнюється з моделлю регулювання страхової діяльності в ЄС. Насправді глобалізаційні процеси перетворили наднаціональні та наддержавні інституції регулювання економічних процесів на рівні ЄС на глобальні організаційні утворення. Досвід країн ЄС сприймається багатьма країнами, але досвід регулювання, закріпленій у самих нормах права ЄС, є вихідним, еталонним для наслідування багатьма країнами світу.

Аналізуючи Директиви Ради Європи з проблеми регулювання страхової діяльності в рамках ЄС, окремо звертаючись до положень Solvency II та беручи до уваги погляди деяких вчених, зокрема С. Мітінка [19], Ю.В. Герус [5], О.О. Жук [10] тощо, можна дійти висновку, що модель регулювання страхової діяльності в рамках ЄС можна охарактеризувати як дуалістичну. У цій моделі існує єдиний центр у вигляді наднаціональних органів ЄС: Єврокомісії та Ради Європи, які, власне, і розробляють основні засади регулювання страхової діяльності. Причому на рівні кожної окремої країни-члена ЄС також існують органи регулювання страхової діяльності. Ці органи діють, зважаючи на засади загальноєвропейської політики регулювання страхового ринку, але враховуючи національні особливості та специфіку державної регуляторної політики.

Що ж стосується конкретних прикладів державного регулювання страхової діяльності, доцільно розпочати з досвіду країн, де модель такого регулювання є децентралізованою.

Як зазначає Л.М. Гутко, в США немає єдиного органу державної влади на федеральному рівні, який би визначав правила, вимоги та здійснював пряме чи опосередковане регулювання страхового ринку та діяльності суб'єктів страхування. Однак такий орган існує в кожному штаті і розробляє відповідні вимоги для кожного штату, враховуючи специфіку економічного та соціального середовища [6, с. 23]. Разом з тим в умовах, коли кожен штат має власні особливості в регулюванні страхової діяльності, особливості дозвільних процедур тощо, виникає потреба створення певного координуючого органу, який би забезпечував єдність системи регулювання страхової діяльності.

Через те, що в США не створено такого органу на федеральному рівні, функцію з координації та лише часткової уніфікації регуляторних вимог, що висувуються органами в сфері контролю та нагляду за страховою діяльністю на рівні кожного штату, взяла на себе Національна асоціація страхових комісарів (далі – NAIC). Унікальність цього органу, на думку Д.Р. Абрамітової, в тому, що NAIC «об'єднує систему страхового нагляду кожного зі штатів США, встановлює однакові мінімальні стандарти, певним чином незалежна від законодавства п'ятдесяти штатів» [1, с. 10]. Отже, NAIC є специфічною організацією у сфері стандартизації та регуляторної підтримки в США. Недержавний статус надає їй надзвичайно широкі можливості в координації страхового ринку, а головне у сфері консультацій та практичної допомоги страховальникам та страховикам у здійсненні їх діяльності в різних штатах.

NAIC, незважаючи на те, що є недержавною інституцією, через свої офіси, співробітників і мережі комунікацій та взаємодії з представниками регулюючих структур кожного окремого штату формує загальнонаціональну систему регулювання страхової діяльності в США. Засобами NAIC встановлюються стандарти та вимоги до страхової діяльності за результатами аналізу відповідного досвіду по всій країні та визначення найкращих моделей регулювання страхової діяльності на практиці. Така мережа не може вважатися повноцінним замінником державного регулятора, але ті правила, які вона визначає, та той рівень координації й узгодження процедур між відповідними регуляторами штатів забезпечують ефективне функціонування страхового ринку в США [16]. Таким чином, держава делегувала неурядовій організації функції з регулювання страхової діяльності і в такий спосіб дала змогу розвиватися конкуренції на ринку страхових операцій. При цьому така конкуренція регулюється на рівні США через органи регулювання кожного окремого штату, які об'єктивно захищають інтереси власних страховиків-резидентів, але при цьому, кооперуючись, створюють умови для їх виходу на ринки інших штатів. Така практика є унікальною у світі.

Активне залучення недержавних організацій до процесу державного регулювання страхової діяльності можна спостерігати і у Великобританії. Провідне місце в системі державного регулювання страхової діяльності в цій країні

займає The Financial Conduct Authority (далі – FCA). Це спеціальний уповноважений орган, який є єдиним регулятором діяльності страхового ринку у Великобританії і здійснює пруденційний нагляд у цій сфері.

При цьому основними місіями FCA визначаються такі:

- захист споживачів через забезпечення належного рівня моніторингу діяльності суб'єктів страхового ринку;

- захист самого ринку страхових послуг;

- захист конкуренції на ринку страхових послуг шляхом забезпечення усіма суб'єктами страхової діяльності дотримання правил конкуренції в інтересах споживачів [15].

Фактично FCA відповідає не лише за регулювання самої діяльності суб'єктів страхового ринку, а й більшою мірою стежить за дотриманням конкурентних правил існування цього ринку. Така постановка питання і в такий спосіб сформульована місія суттєво підвищують ефективність державної політики в сфері страхування. Варто додати, що FCA не є урядовою організацією, але разом з тим діє на виконання вимог Закону про фінансові послуги та ринки та здійснює ліцензування діяльності страховиків, видачу дозволів на проведення окремих страхових дій, а також вживає заходи контролю щодо суб'єктів, що порушують правила, встановлені для страховиків [15].

Окремим здобутком моделі регулювання страхової діяльності в Великобританії варто вважати наявність можливостей для запровадження окремих таких моделей у всіх частинах королівства і навіть на заморських територіях. Так, у Шотландії, Уельсі, Північній Ірландії місцеві органи влади встановлюють власні правила для регулювання страхової діяльності, переважно в тих сферах суспільної діяльності, що характеризуються високим рівнем соціальної значущості та здатні нести в собі соціальні ризики [8, с. 48–49]. Таким чином, особливістю державного регулювання страхової діяльності у Великобританії є те, що держава делегує свої функції неурядовому органу, який фінансується коштом суб'єктів фінансового ринку.

Специфічна система державного регулювання страхової діяльності в Канаді являє собою приклад дуалістичної системи державного регулювання означеної діяльності. У Канаді регулювання здійснюється на: загальнодержавному рівні – для страховиків, які здійснюють свою діяльність на всій території країни; на рівні

окремого штату або території – для страхувальників, діяльність яких не виходить за межі юрисдикції органу регулювання рівня штату.

При цьому існує навіть спеціальний координаційний і моніторинговий орган – Office of the Superintendent of Financial Institutions (Канцелярія керівника фінансових установ) (далі – OSFI). «OSFI є незалежною агенцією уряду Канади, створеною в 1987 р. для сприяння безпеці та надійності канадської фінансової системи. OSFI контролює та регулює діяльність суб'єктів страхового ринку, що підлягають федеральному нагляду, а також координує діяльність суб'єктів контролю за фінансовим сектором у суб'єктах федерації, в тому числі надаючи їм методологічний супровід» [20].

Враховуючи чисельність населення та рівень його розміщення в канадських провінціях, досвід розмежування рівнів державного регулювання страховою діяльністю є доволі цікавим та може бути прийнятим в Україні. Зокрема, йдеться про можливість виділення певних регіональних центрів регулювання страхової діяльності суб'єктів, які здійснюють таку діяльність традиційно в конкретному регіоні. Причому таке районування можна обрати за безліччю принципів, виділивши в окремі регіони, в яких створюються спеціальні регіональні державні органи, що наглядають за страховою діяльністю та контролюють її. Такі райони можна об'єднати за географічним принципом, принципом економічного районування тощо. Означена практика суттєво спростить державне регулювання, оскільки загальнодержавних страховиків не так багато, а регіональні страховики інколи зосереджуються на певних видах страхування, прив'язаних до певних регіонів. Крім того, запровадження такої практики дасть змогу спростити доступ страховиків до публічних та адміністративних послуг, що надаються регулятором.

Що стосується країн із централізованою моделлю державного регулювання страхової діяльності, то А.О. Дегтяр та Р.Г. Соболев відносять до них, зокрема, Японію, Францію, Німеччину.

Регулювання страхової діяльності в Японії залежить від суб'єкта страхування, але при цьому здійснюється на загальнодержавному рівні. Так, діяльність усіх страхувальників, незалежно від форми власності, відбувається в межах і процедурах, визначених єдиним законодавством. При цьому, на відміну від приватних і державних страхових компаній, чия діяльність, як правило, поширюється на всю

країну та здійснюється і на міжнародному рівні, діяльність кооперативних страховиків (які приймають обмежене коло учасників) регулюється здебільшого внутрішніми розпорядчими актами [7, с. 83].

В Японії органом державної влади, що здійснює регулювання страхової діяльності, є Financial Services Agency, яке напряму підпорядковане Міністерству фінансів Японії та впроваджує політику фінансового моніторингу сектору страхових послуг. Основний зміст діяльності Financial Services Agency розкривається через систему контрольних, моніторингових функцій, а також повноважень у сфері отримання інформації від суб'єктів страхового сектору засобами зворотного зв'язку з метою покращення системи державного регулювання страхової діяльності [21]. Особливістю японської моделі є наявність зворотного зв'язку між суб'єктами державного регулювання та суб'єктами ринку страхових послуг, які на собі відчують регулюючий вплив і здатні об'єктивно оцінювати ступінь його імперативності, а також виявляти можливий потенціал для зміни тих чи інших інструментів державного регулювання.

Звертаючи увагу на досвід державного регулювання страхової діяльності у Франції, варто акцентувати, перш за все, на специфіці її нормативно-правового забезпечення. Справа в тому, що у Франції існує спеціальний кодифікований акт – Валютно-фінансовий кодекс Франції. Його було введено в дію шляхом прийняття та кодифікації підзаконних нормативно-правових актів – декретів та директив Міністерства економіки та фінансів Франції.

Що ж до інституційного забезпечення функціонування страхового ринку, то, як зазначає О.О. Жук, воно відбувається завдяки розгалуженій мережі страхових комісарів, які здійснюють контрольні-ревізійні функції щодо суб'єктів відносин страхування. Але при цьому всі страхові комісари підпорядковані Міністерству економіки та фінансів, у складі якого функціонує окремий страховий комітет (департамент) [10].

Центральним же органом державного регулювання за страховою діяльністю у Франції є L'Autorité de contrôle prudentiel et de résolution (далі – ACPR), який є органом, що напряму підпорядкований Міністру економіки та фінансів Франції, а керівництво призначається ним на строк 5 років. Фактично, це єдиний в своєму роді контролюючий орган за діяльністю страхового сектору, голова якого обирається строково.

Основне призначення ACPR полягає в здійсненні пруденційного нагляду за діяльністю страховиків. Він також наділяється низкою дозвільних функцій із метою забезпечення прозорості функціонування страхового ринку [15]. При цьому страхові комісари лише координують свою діяльність із ACPR, але не підпорядковуються цьому органу.

Отже, з точки зору вітчизняного законодавства та практики державного регулювання страхової діяльності, запровадження інституту страхових комісарів, які б здійснювали наглядові функції на місцях за діяльністю страхувальників, є досить актуальним і має практичне значення для подальшого впровадження. Справа в тім, що страхові комісари є більш мобільними та оперативними, із точки зору реагування держави на порушення страхувальниками вимог, визначених законом. Крім того, утримання офісів страхових комісарів є менш витратним, а засоби та інструменти контролю можуть бути більш різноманітними, оскільки зникає елемент надмірної бюрократії, яка б існувала у разі регіонального представлення держави в уособленні відповідного департаменту чи представництва.

Цікавим і досить важливим для розуміння є досвід державного регулювання страхової діяльності в Німеччині. Причому заслуговують на увагу одразу кілька аспектів здійснення в цій країні державного регулювання. З одного боку, це країна федеративна, а, отже, система державного регулювання не обов'язково має бути централізованою. З іншого боку, в Німеччині є цікава практика отримання подвійних ліцензій суб'єктами страхової діяльності, які бажають здійснювати діяльність в інших федеральних землях, ніж та, в якій вони зареєстровані. Це створює умови для демонополізації страхового сектору країни.

Як зазначає Ю.В. Герус, система державного регулювання страхової діяльності в Німеччині має два рівні: федеральний, що представлений Federal Financial Supervisory Authority (далі – BaFIN), і на рівні земель. На рівні кожної окремої федеральної землі діє власний, не підпорядкований BaFIN, орган страхового нагляду. Утримання таких органів, створених на рівні кожної федеральної землі, відбувається коштом відрахувань із частини страхових премій. Органи страхового нагляду сприяють страховикам або їх асоціаціям в отриманні певних фінансових гарантій або фінансового стимулювання як від федерального уряду, так і від федеральних

банків, виступаючи своєрідними гарантами добропорядності діяльності страховиків [5, с. 227].

BaFIN є основним наглядовим органом, який є напряму підпорядкованим та підзвітним німецькому федеральному уряду. BaFIN здійснює контроль та нагляд за всіма сферами фінансової діяльності в Німеччині. Через свої спеціальні представництва BaFIN регулює фінансовий сектор і в суб'єктах федерації, але регулюючий вплив втілюється виключно у функції нагляду та моніторингу [18]. Що ж до розроблення нормативно-правових засад функціонування страхового сектору та регламентації здійснення окремих процедур на цьому ринку, то тут заслуговує на увагу розподіл сфери відповідальності між федеральним законодавцем та законодавцями федеральних земель. Зокрема, на рівні федерації розробляються основні засади здійснення страхової діяльності, але кожен суб'єкт федерації має право запроваджувати в межах встановлених правил і рамок функціонування страхового сектору власні вимоги та особливості для діяльності конкретних його суб'єктів.

Особливий інтерес становить гармонізація страхового законодавства країн ЄС. Нині в рамках ЄС на наддержавному рівні відбувається лібералізація регуляторних механізмів страхової діяльності. Винятком є лише відносини з приводу обов'язкового страхування. Такі види страхування ЄС визначає необхідними, оскільки вони забезпечують стандарти гарантій демократичних прав особи, зокрема стосовно страхування життя, здоров'я тощо. Крім того, особливістю регулювання страхової діяльності на рівні ЄС є уніфікація регуляторних функцій і процедур, розподілених і закріплених за різними структурами ЄС. Так, формуючи єдину регуляторну систему на рівні ЄС, органи Союзу домагаються максимальної ефективності та прозорості в діяльності страховиків [1, с. 188–189]. Це пояснюється тим, що в рамках ЄС відбувається створення єдиного страхового ринку, який вимагає уніфікованого підходу до регулювання та нагляду. Велику роль в цьому відіграють недержавні саморегулювні організації, які уникають конфлікту державних інтересів, з огляду виключно на інтереси ринку та страховиків. Фактично, саморегулювання страхового ринку ЄС розглядається як окремий крок на шляху до лібералізації, а разом із тим й уніфікації системи регуляторних засобів щодо страховиків. Саме шляхом запровадження саморегулювання ринок ЄС домогся створення ефективної системи вимог

та обмежень для страховиків, як у сфері фінансових вимог і гарантій, так і у сфері звітності [12, с. 158–159].

Таким чином, запровадження сучасної моделі державного регулювання страхової діяльності в Україні необхідно орієнтувати на досвід та практику здійснення регулювання страхового спектру в ЄС та її країнах-членах. Це пояснюється, по-перше, євроінтеграційним курсом України, а по-друге, високим рівнем якості та ефективності системи регулювання страхової діяльності як в окремих країнах ЄС, так і загалом в Європейському Союзі.

Висновки і пропозиції. Підсумовуючи викладене вище, доцільно зробити низку висновків стосовно найбільш прийнятних напрацювань закордонного досвіду у сфері державного регулювання страхової діяльності і їх можливої імплементації у вітчизняну практику державного регулювання.

По-перше, необхідним є запровадження в Україні інституту страхових комісарів, функціонування яких ґрунтуватиметься на досвіді Франції. Це суб'єкти страхового ринку, що здійснюють професійну діяльність, але фактично перебувають на державній або публічній службі і реалізують політику держави щодо нагляду за діяльністю страховальників. Такий нагляд є більш мобільним та оперативним, ніж нагляд, що запроваджується державними регіональними представництвами контролюючих органів у сфері страхової діяльності.

По-друге, доцільно створити недержавний орган фінансового моніторингу страхового ринку, ґрунтуючись на досвіді Великобританії. Створення такого органу, який фінансуватиметься коштом внесків суб'єктів страхового ринку та здійснюватиме постійний незалежний моніторинг за діяльністю страховиків, на нашу думку, суттєво зменшить рівень корупції у відповідному сегменті державного управління в Україні.

По-третє, на нашу думку, цікавим та практичним є досвід Канади стосовно регіоналізації державного регулювання за суб'єктами страхового ринку залежно від регіонів, в яких вони діють. Запровадження такої практики в Україні, за умови збереження і загальнодержавного контролю за глобальними страховальниками, які діють на території всієї країни, дасть змогу суттєво підвищити ефективність та оперативність державного регулювання в означеній сфері. А зменшення навантаження на органи державного регулювання підвищить

і якість моніторингу, і мобільність під час запровадження нових інструментів управління фінансовим сектором.

Список використаної літератури:

1. Абрамітова Д.Р. Міжнародне регулювання страхування на світовому туристичному ринку / Д.Р. Абрамітова // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України. – 2014. – Вип. 39. – С. 5–13.
2. Андреева Е.В. Страховая деятельность и ее регулирование на современном страховом рынке / Е.В. Андреева, О.И. Русакова. – Иркутск : Изд-во БГУЭП, 2015. – 160 с.
3. Андреева Л.А. Правовое регулирование страхования за рубежом (сравнительный анализ) / Л.А. Андреева, Э.В. Чупина // Вопросы современной юриспруденции: сб. ст. по матер. XXXVII междунар. науч.-практ. конф. № 5(37). – 2014. – С. 40–45.
4. Білаш О.В. Напрями підвищення ефективності державного регулювання ринку страхових послуг в Україні / О.В. Білаш // Економічний вісник ЛНУ імені Івана Франка. – 2012. – № 18-1. – С. 247–254.
5. Герус Ю.В. Зарубіжний досвід фінансового забезпечення медичного страхування і можливості його застосування в Україні / Ю.В. Герус // Бізнес Інформ. – 2015. – № 4. – С. 224–232.
6. Гутко Л.М. Досвід провідних країн світу у галузі страхування / Л.М. Гутко // Економіка. Фінанси. Право. – 2005. – № 11. – С. 22–24.
7. Дегтяр А.О. Міжнародний досвід надання страхових послуг та регулювання страхової діяльності / А.О. Дегтяр, Р.Г.Соболь // Публічне управління: теорія та практика: збірник наукових праць Асоціації докторів наук з державного управління. – Х. : Вид-во «ДокНаукаДержУпр», 2011. – № 4(8) – С. 82–84.
8. Ермаков Д. Оптимизация западных пенсионных систем: опыт, представляющий интерес для России / Д. Ермаков // Человек и труд. – 2013. – № 8. – С. 44–52.
9. Жабинець О.Й. Державне регулювання страхової діяльності у контексті глобалізації світового страхового простору / О.Й. Жабинець // Науковий вісник НЛТУ України. – 2008. – Вип. 18.10. – С. 187–194.
10. Жук О.О. Зарубіжний досвід у сфері страхування та можливості його використання / О.О. Жук [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://zt.knteu.kiev.ua/files/2014/2\(73\)/uazt_2014_2_36.pdf](http://zt.knteu.kiev.ua/files/2014/2(73)/uazt_2014_2_36.pdf).
11. Ивашкин Е.И. Государственное регулирование страховой деятельности за рубежом / Е.И.Ивашкин, В.В.Ионкин // Финансовый менеджмент в страховой компании. – 2006. –

- № 2 [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <https://www.lawmix.ru/bux/86313>.
12. Ромашкин А.В. Государственное регулирование страховой деятельности: мировой опыт и его использование в России : дис. ... к. э. н. : спец. 08.00.10 / А.В. Ромашкин. – М.: Академия бюджета и казначейства, 2008. – 177 с.
 13. Управління фінансовою безпекою економічних суб'єктів: [навчальний посібник] / [С.М. Фролов, О.В. Козьменко, А.О. Бойко та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. С.М. Фролова. – Суми : ДВНЗ «УАБС НБУ», 2015. – 332 с.
 14. Хоминич И.П. Реформы страхового регулирования и надзора: направления и риски / И.П. Хоминич // Современная экономика: концепции и модели инновационного развития : материалы VII Международной научно-практической конференции (19–20 февраля 2015 г. ; г. Москва, РЭУ им. Г.В. Плеханова). – Кн. 2. – 2015. – С. 335–341.
 15. About the FCA The National Association of Insurance Commissioners [Electronic resource]. – Access point : <https://www.fca.org.uk/about/the-fca>.
 16. About the NAIC // The National Association of Insurance Commissioners [Electronic resource]. – Access point : http://www.naic.org/index_about.htm.
 17. Commission de contrôle des assurances [Electronic resource]. – Access point : <http://acpr.banque-france.fr/accueil.html>.
 18. Federal Financial Supervisory Authority [Electronic resource]. – Access point : https://www.bafin.de/EN/DieBaFin/AufgabenGeschichte/aufgabengeschichte_node_en.html.
 19. Mitnik S. Solvency II Calibrations: Where Curiosity Meets Spuriousity / S. Mitnik // Working Paper – № 4. – 2011. – Munich: Center for Quantitative Risk Analysis (CEQURA) Department of Statistics University of Munich, 2011. – 41 p.
 20. Office of the Superintendent of Financial Institutions [Electronic resource]. – Access point : <http://www.osfi-bsif.gc.ca/Eng/Pages/default.aspx>.
 21. The Financial Services Agency [Electronic resource]. – Access point : <http://www.fsa.go.jp/en/monitor/index.html>.

Федорова Н. О. Зарубежный опыт государственного регулирования страховой деятельности

Статья посвящена анализу зарубежного опыта организации государственного регулирования страховой деятельности. В статье представлены результаты анализа существующих подходов к классификации моделей государственного регулирования страховой деятельности. Определены основные элементы содержания государственного регулирования страховой деятельности. Проведен анализ моделей государственного регулирования в различных странах с точки зрения субъектного подхода. Раскрыта сущность и содержание инструментов государственного регулирования рынка страховых услуг в некоторых странах. Исследованы особенности правового статуса и цели деятельности субъектов, осуществляющих государственное регулирование на рынке страховых услуг в разных странах. Выделены направления совершенствования модели государственного регулирования страховой деятельности в Украине с учетом зарубежного опыта.

Ключевые слова: государственное регулирование страховой деятельности, инструменты государственного регулирования страховой деятельности, страхователи, надзорная деятельность в страховании, мониторинг страховой деятельности, зарубежный опыт регулирования страховой деятельности.

Fedorova N. O. Foreign experience of public regulation of insurance activities

The article is devoted to the analysis of foreign experience of organization of state regulation of insurance activity. It presents the results of the analysis of existing approaches to the classification of models of state regulation of insurance activities. The basic elements of the content of state regulation of insurance activity are determined. The analysis of models of state regulation in different countries from the point of view of the subject approach is carried out. The essence and content of the instruments of state regulation of the insurance services market in some countries are revealed. The peculiarities of the legal status and the purpose of the activity of the subjects that carry out the state regulation in the market of insurance services in different countries are investigated. The directions of perfection of the model of state regulation of insurance activity in Ukraine with the account of foreign experience are singled out.

Key words: state regulation of insurance activity, instruments of state regulation of insurance activity, insurers, supervisory activity in insurance, monitoring of insurance activity, foreign experience in regulation of insurance activity.